

“Fer-se gran vol dir manejar les consignes i la consciència crítica”

Mercè Ibarz (Saidí, Baix Cinca, 1954) publica a Empúries la novel·la *No parlis de mi quan me'n vagi*.

—El títol no fa referència a la dificultat de parlar de la gent que deixes enrere, que és una utopia descriure prou bé la gent que has conegut?

—No, a la impossibilitat de parlar, no. La literatura és feta per a parlar, encara que costi de fer-ho. I aquí m'he arriscat a dir coses més concretes i més directes que als llibres anteriors. De moltes coses, és més difícil de parlar-ne avui dia que no fa trenta, vint anys i, fins i tot, deu. Dir què penses es fa tan poc que, per tant, es fa més difícil. De vegades tinc la impressió que ara s'ha de dir allò que cal dir des del punt de vista d'això que sempre se n'ha dit la societat benpensant.

—El títol només fa referència al fet de trencar, doncs.

—Sí. És, com descobrirà el lector, el títol d'una cançó popular americana que parla d'una relació, d'amor o d'amistat, que es trenca: ho deixem estar, és bo per a tots dos. El títol de la novel·la hauria pogut ser “Adéu a tot plegat”. Perquè al sopar, l'excusa narrativa de la novel·la, no tothom s'hi quedarà i qui no s'hi queda és la veu narradora que parla en primer persona.

—L'atzar no intervé en les relacions personals en la formació de colles, durant la joventut?

—Sempre hi intervenen les afinitats electives, en la configuració de les amistats, sense descartar l'atzar. Afinitats en el cas, que trobo poc tractat, dels grupets d'extrema esquerra on es podien crear unes relacions complexes i difícils. Als pisos, la convivència començava a canviar molt des del punt de vista de les relacions entre nois i noies. Ara bé, la novel·la no parla només dels 70. D'una altra banda, aquella dècada és una cosa del 70 al 75 i una altra, a partir del 76.

—L'escriptor que parla d'èpoques determinades ha de fugir de les etiquetes, no?

—Sí. Les dècades són tipificades, com si només haguessin passat determinades coses i res més, com si els 80 fossin una època glamurosa, plena de bars i ara de contracultura i als 60 només hi hagués la *gauche divine*. Són coses que conec, però no són els personatges de qui parlo.

Mercè Ibarz publica la novel·la *No parlis de mi quan me'n vagi*, a l'Editorial Empúries.

—L'escepticisme amara tot el relat, no, fins i tot quan els personatges haurien de ser idealistes?

—Sí. És la mirada que dóna la distància, tintada d'ironia. La protagonista vol reunir-los perquè volen saber què se n'ha fet del personatge que va prendre les decisions més radicals, en política, l'amistat, la feina. És el personatge que va voltant per tota la novel·la i que provoca la catarsi. Per això faig servir la doble veu narradora, la que parla des del cap dels personatges en tercera persona, i la que, fent palès encara més aquest escepticisme, parla, en primera persona, de la desconfiança respecte de la memòria, de com recordem. De com els records se solidifiquen i penses que el passat només ha estat d'aquella manera, però, més conscient, el veus també d'una altra.

—La consigna –política, cultural o moral– era molt important. La novel·la explica si els personatges en van ser víctimes o van enfrontar-s'hi, no?

—Sí, en efecte. Molt sovint era una norma indiscutible. Aquells anys, o una mica abans, neix la joventut com a valor, en detriment de les consignes familiars, i això ha quedat. La novel·la parla d'un moment que la consciència crítica era molt important, tot i les consignes. Fer-se gran vol dir manejar totes dues coses, les consignes i la consciència crítica.

—La reflexió i els comentaris eviten que la novel·la sigui una crònica costumista, tot i que hi ha crònica i costumisme. La geografia urbana és molt important a la novel·la.

—La reflexió i la mirada interior i fins i tot visionària, fantàstica. I la crònica no és únicament de la vida urbana, és també la dels canvis personals, íntims.

—Eviteu el psicologisme.

—El psicologisme et pot portar a justificar les coses, i no cal. Simplement, els personatges viuen pel seu compte. Aquest anar pels marges de la psicologia permet l'esclat final de la novel·la. Hi ha tantes coses no dites fins aleshores, que l'esclat resulta versemblant. Espero haver acostumat el lector a no preocupar-se perquè diuen allò que diuen. És una novel·la en certa manera de fantasmes.

Lluís Bonada